पिस् क्षेपे वधे च अक॰अनि॰ दाने भ्वा॰ च सक॰ पु॰ उभ॰ सेट् । पेषयति–ते अपीपिसत् त ।

पिसङ्ग पु॰ पिष–अङ्गच् किच्च । पिशङ्गशब्दार्थे

पिहित त्रि॰ अपि+धा–क्त अपेरह्रोपः । १तिरोहिते २आच्छादिते च हेमच॰ ।

पी पाने दि॰ सक॰ आत्म॰ अनिट् । पीयते अपेत । ल्यप् "निपीय यस्य क्षितिरक्षिणः कथाम् नैषधः पिबतेस्तु निपाय इत्यपि ।

पीठ पु॰ न॰ पीयते पिब्यते वा अत्र घा–ठक् पिठ–क वा इको॰दीर्घः । (पीँढ़े) १आसनभेदे अमरः । २त्रतिनाशासने त्रिका॰ तत्रार्थे स्त्री रत्नमाला गौरा॰ ङीप् ।

पीठलक्षणादिकं युक्तिकल्पतरौ दर्शितं यथा "धातुपाषाणकाष्ठैश्च पीठस्त्रिविध उच्यते । धातवश्च त्रिधाश्चैव पाषाणा विविधाश्च ये । तदत्र संप्रवक्ष्यामि तद्देवासुपयुज्यते" । तस्य मानम् "हस्तद्वयस्तु दैर्घ्येण तदर्द्धं परिणाहतः । तदर्द्धोन्नतः पीठः सुख इत्यभिधीयते । हस्तद्वयदशाधिक्यात् पञ्च पीठा भवन्ति हि । सुखो लयः शुभः सिद्धिः सम्पद्भेति यथाक्रमम् । धनभोगसुखैश्वर्य्यवाञ्छितार्थप्रदायकः । यमदोर्षे सुखावाप्तिर्विघ्ने विघ्नापहः । आयाम[illegible]दशाहाभ्यां हस्तद्वयमितो हि यः । अर्द्धहस्तोन्नतः पीठो लारको नाम विश्रुतः । दैर्घ्यौन्नतिपरीणाहैश्चतुर्हस्तमितो हि यः । राजपीठ इति ज्ञेयः सकलार्थप्रसाधकः । अत्राभिषेकमिच्छन्ति नितिमस्य पुराविदः । दैर्घ्यौन्नतिपरीणाहैः षड्हस्तमितो हि यः । राज्ञां चित्तप्रसादार्थं केलिपीठाभिधानकः । दैर्घ्यौन्नतिपरीणाहैरष्टहस्तमितो हि यः । अङ्कपीठो ह्ययं नाम्ना भवेत् स च सुखप्रदः । कामको राजपीठः स्याज्जयो वा राजतः सुखः । राज्ञामेवोपयोक्तव्यो जयवद्योत्तरोत्तरम् । राजपीठे शिरायुः स्याज्जये सर्वां महीं जयेत् । लारको लाभवेच्छान्तं सुखे सुखमवाप्नुयात् । राजतः कीर्त्तिजननो धनहृद्धिकरः परः । ताम्रः प्रतापजनको विपक्षक्षयकारकः । लौहस्फाटने घावैः सर्वकर्मसु युज्यते । लक्षणीकरणाद्याः शत्रुक्षयकरप्रदाः" इति धातुपीठाः । अथ त्रिधापीठाः "वज्रपीठो वज्रप्राणेरेव नाम्नश्च दृश्यते । पद्मरागो दिनेशस्य चान्द्रकान्तो विधोरपि । राहोर्मारकतः पीठः शनेर्नीलसङ्कटः । गोमेदकस्तु सौम्यस्य स्फाटिकस्तु बृहस्पतेः । शुक्रस्य वैदूर्यमयः प्रवालो मङ्गलस्य हि" । पुराणप्रसिद्धाः । "यो यस्य हि दशाजातः पीठस्तस्य हि तन्मयः । स्फटिकस्तु महीन्द्राणां सर्वेषामेव युज्यते । अभिषेके च यात्रायामुत्सवे जयकर्मणि । अदस्कालोपघटितः कंस्याने पीठ इष्यते । गरुडोद्धाररचिते वर्णांस्तु नृपतिर्वसेत् । सुकरत्नमयं पीठं भजते धनगर्द्धिते । सामान्यः प्रासादः पीठो विद्यायाय महीभुजाम् । एषां मानं गुणाश्चापि विज्ञेया धातुपीठवत् । काष्ठपीठानां मानं पूर्ववदेव । "सत्यक्षिसुखदद्रव्यं सम्भारजनितो जयः । लारको रोगनाशाय सुखः शत्रुविनाशनः । सिद्धिः सर्वार्थसंसिद्धै विजयाय च वैरिणाम् । शुभः स्यादभिषेके च शम्बरैरनिवारिणी । पाषाणो लारकः पीठः सुखसम्पत्तिकारकः । जयः स्यादभिषेके च शुभः शत्रुविनाशनः । सुखो रोगविनाशाय सिद्धिः सर्वार्थदायिका । सम्पदुच्चाटनविधौ विज्ञेया पीठलक्षणम् । चान्दनस्तु सुखः पीठो अभिषेके महीभुजाम् । जयः स्याद्रोगनाशाय शुभः सौख्यं प्रयच्छति । लारको अष्टहस्तप्रमाणे तु रतिङ्करः । यत्नतो निर्मितास्ते तु साम्राज्यफलदायकाः । काञ्चेयको लायको हि भूभुजामभिषेचने । पीठानमुष्कादीनामन्ये चन्दनवद्विदुः । बाकुलस्तु शुभः पीठो भूभुजामभिषेचने । जयो रोगविनाशाय सुखः सम्पत्तिकारकः । सिद्धिः सिद्धिप्रदा सम्पत् सर्वाणि विजयप्रदा । लारको जरणाय स्यादिति भोजस्य सम्मतम् । एवं सुगन्धिकुसुमाः सुसारा ये च शाद्पाः । बाकुलेन समः कार्य्य एव पीठस्य निर्णयः । ये शुम्बकाश्च हस्तास्तु कदली सघसोऽथ वा । माम्बरीसदृशः पीठस्तेषां कार्य्यस्तथा सुखः । फलिनश्च ससारास्च रक्तकाराश्च ये मताः । तेषां पानसवत् पीठस्तथैव सुखमावहेत् । अथ निषिद्धपीठाः "विद्रुमो निन्दितः पीठो मौक्तिकः सर्वधातुजे । शिलोत्थः शार्करो वर्ज्यः कर्करश्च विशेषतः । काष्ठजेषु च पीठेषु नाखादा नातिसारिणः" तथा च "आम्रजम्बुकदम्बानामासनं वंशनाशनम्" भोजस्तु "गुरुः पीठो गौरवाय शत्रुसौख्यकारकः" पराशरस्तु "नाम्नन्यिनीतिमन्यिश्च नाशुभमांसभक्षतिः । पीठः स्यात् सुखधर्मार्थे नातिदीर्घो न वामनः । ये चान्ये पीठलक्षणा ज्ञेयाः शिल्पिविनिर्मिताः । सुपानृ दोषांश्च मानञ्च तेषां पीठवदादिशेत् । विद्यामीमेन